

E
K
O
S
A
N
A
T

DOGANIN SESI,
SANATIN JIZI

sayı
1
EKOSANAT
XXXXXXXXXXXX

ÖN SÖZ

Bu çizgi hikâye, bir arkadaşımızın çizimleriyle başladı. Çizimler sınıfta paylaşıldıkça biz de onları konuşmaya, yorumlamaya ve birlikte düşünmeye başladık. Derslerde işlediğimiz metinler, tartıştığımız konular ve sorduğumuz sorular zamanla bu sayfalara dönüştü. Metinleri birlikte düzenledik, kısalttık ve çizgilerle uyumlu hâle getirdik.

EkoSanat projesi kapsamında, proje çalışmasına aktif katılan öğrenciler olarak bu çizgi hikâyeyi dersin bir parçası gibi ele aldık. Doğa-insan ilişkisini, zamanın değişimini, kaybolan mekânları ve hafızayı hem sözle hem çizgiyle yeniden düşündük. Bu yüzden elinizde tuttuğunuz çalışma, yalnızca birer hikâye değil; bizim birlikte öğrenme ve üretme sürecimizin de bir parçası.

Bu çizgi hikâyeye eşlik eden, öyküleri sesli olarak dinleyebileceğiniz seslendirmeler de hazırladık. Bu paylaşımlar hiçbir ticari amaç taşımadan, yalnızca ekosanat.com.tr internet sitesinde yer alacaktır. Biz bu sayfaları hazırlarken doğanın sesini dinlemeye, sanatın izini takip etmeye çalıştık. Şimdi bu yolculukta sözü size bırakıyoruz.

İÇİNDEKİLER

Bir Kavak ve İnsanlar.....	4
Son Kuşlar.....	23
Yüksek Gerilim.....	43
Bir Ağacın Dilinden.....	61

HALDUN TANER
BİR KAVAK VE İNSANLAR

Bir Kavak ve İnsanlar

Sahile bakan dik yamacın üstünde, yabani çilekler ve böğürtlenlerle çevrili bir kavak durur.

İhtiyar, elinde tespihiyle her akşam onun altında oturur, aşağıda denizin kıyıyı yalayışını seyreder. İhtiyar, öldüğünde de bu kavağın gölgesinde kalmak ister.

Onun için bu ağaç, hayatını bağladığı yerdir. İhtiyar ölür; yaz geçer, güz geçer, kış geçer.

Doğa kendi düzeni içinde sessizce yoluna devam eder. Kırlar yeniden kokularını salar, deniz durulur ve maviye bürünür.

Kavak tomurcuklanır, yaprak açar. Bu bahar kavağın görünüşünde alışılmışın dışında bir şey vardır.

“Fakat onu tanıyanlar bu esrarlı hışırtılarda ihtiyarın sesini, konuşma tarzını, hatta cümle yapısını tanımakta güçlük çekmiyorlardı. Tevekkeli oraya gömülmek istemişti adam. İşte ne yapmış yapmış, ruhunu ağaca verip kendini o çok sevdiği yeryüzüne atmanın yolunu bulmuştu. Hem böylece tabiatı; daha yakından, olanca haşmetiyle tadabilecekti artık... Nitekim şimdi sağlığında iken yapamadıklarını yapıyor, nezle, bronşit korkusu olmaksızın göğsünü yaz yağmurunda ıslatıp akşam rüzgârında kurutuyordu.”

KAVAĞIN ALTINA....

...BENİ O KAVAĞIN
ALTINA GÖMÜN.

İHTİYAR!

İHTİYARA BENZİYOR
KAVAK.

Sadece yapraklanmış değildir; sezilen başka bir değişim vardır. Köylüler ağaca bakarken, onda insana özgü bir hâl fark eder.

Bir kadın, kavağın ihtiyara benzediğini söyler. Rüzgârda yapraklar fısıldar, mırıldanır, bazen homurdanır.

Onu tanıyanlar bu seslerde ihtiyarın konuşma biçimini duyar. Rüzgârda yapraklar fısıldar, mırıldanır, bazen homurdanır.

Onu tanıyanlar bu seslerde ihtiyarın konuşma biçimini duyar. İhtiyar, ruhunu ağaca vererek sevdiği yeryüzüyle bütünleşmiştir.

Artık yağmurdan, rüzgârdan korkmadan doğanın parçası olarak yaşamaktadır. İnsan, sevdiği toprağa karışarak varlığını başka bir biçimde sürdürür. İhtiyarın kavakta yeniden var oluşu yalnız insanları değil; kuşları, bulutları, çiçekleri de sevince boğar.

Doğa, kaybettiğini geri almış gibidir. Kuşlar dallara konar, bulutlar alçalıp ağacı okşar.

Uzun zamandır boynu bükük duran çiçekler yeniden doğrulur. Kumsalda dalgalar köpüklerini sergileyerek kıyıya vurur. Deniz bile bu buluşmaya kayıtsız kalmaz.

“Fakat hangi saadet ebede kadar sürmüş ki? Bir sabah yapraklarındaki çiy damlalarını silkeleyip kurulanın kavak, az ötesinde birtakım insanların eğilip kalkıp yerleri ölçtüklerini gördü. Adamlar öğle vakti gelip onun altında oturdular. Elindeki planlardan mimar olduğu anlaşılan bir tanesi, üç katlı ensesinden mal sahibi olduğu anlaşılan bir başkasına:...”

Bir sabah, kavağın yakınında ölçü alan, planlara bakan insanlar belirir.

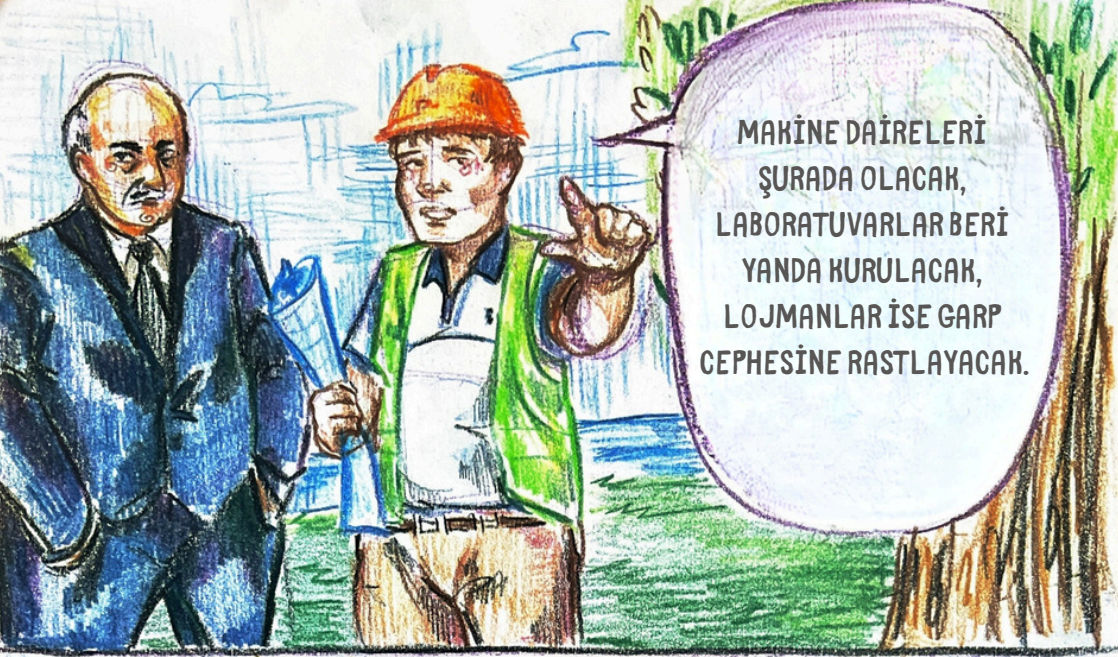
Ağaç, konuşulandan bir fabrikanın kurulacağını sezer. Makine sesleri, laboratuvarlar, lojmanlar...

Kavak, bu kıyıların uğultuya boğulacağını anlar. İskele kurulur, mendirek yapılır.

Denizle sahilin bağı kopar; dalgalar artık kıyıyı okşamaz. Çiçekler kararır, kuşlar susar, deniz durgunlaşır.

Gürültülü "medeniyet", doğanın sesini bastırır. Kuşlar gider, çiçekler solar. Kavak, öksüz kalmış gibi rüzgârda tek başına sallanır. Bir sabah, kavağı kesen testerenin sesi duyulur.

"Kış geçti. (...) Gezici kuşlar gittikleri yerlerden döndüler. Böceklerle kurtlar saklandıkları yerlerden çıktılar. Papatyalar tavada yumurta gibi ortalığı sarıyla beyaza boyadı. Ve gelincikler bir yıl evvel fabrika kurumundan solup giden cetlerine inat, kıpkırmızı açıverdiler."

MAKİNE DAİRELERİ
ŞURADA OLACAK,
LABORATUVARLAR BERİ
YANDA KURULACAK,
LOJMANLAR İSE GARP
CEPHESİNE RASTLAYACAK.

İnsan, kendisine benzeyeni bile acımadan yok eder.
Kavak soyulur, yontulur, direğe çevrilir.

Fabrikanın telefon hattında, öbür direklerin arasına dikilir. Aylar geçer.

Direğin içinden su yürür; kabukları çatlar, dallar sürer.
Bir sabah, direk baştan aşağı yapraklanmıştır.

Doğa, bastırılrsa da vazgeçmez. Fabrikacı bunu görünce öfkelenir.

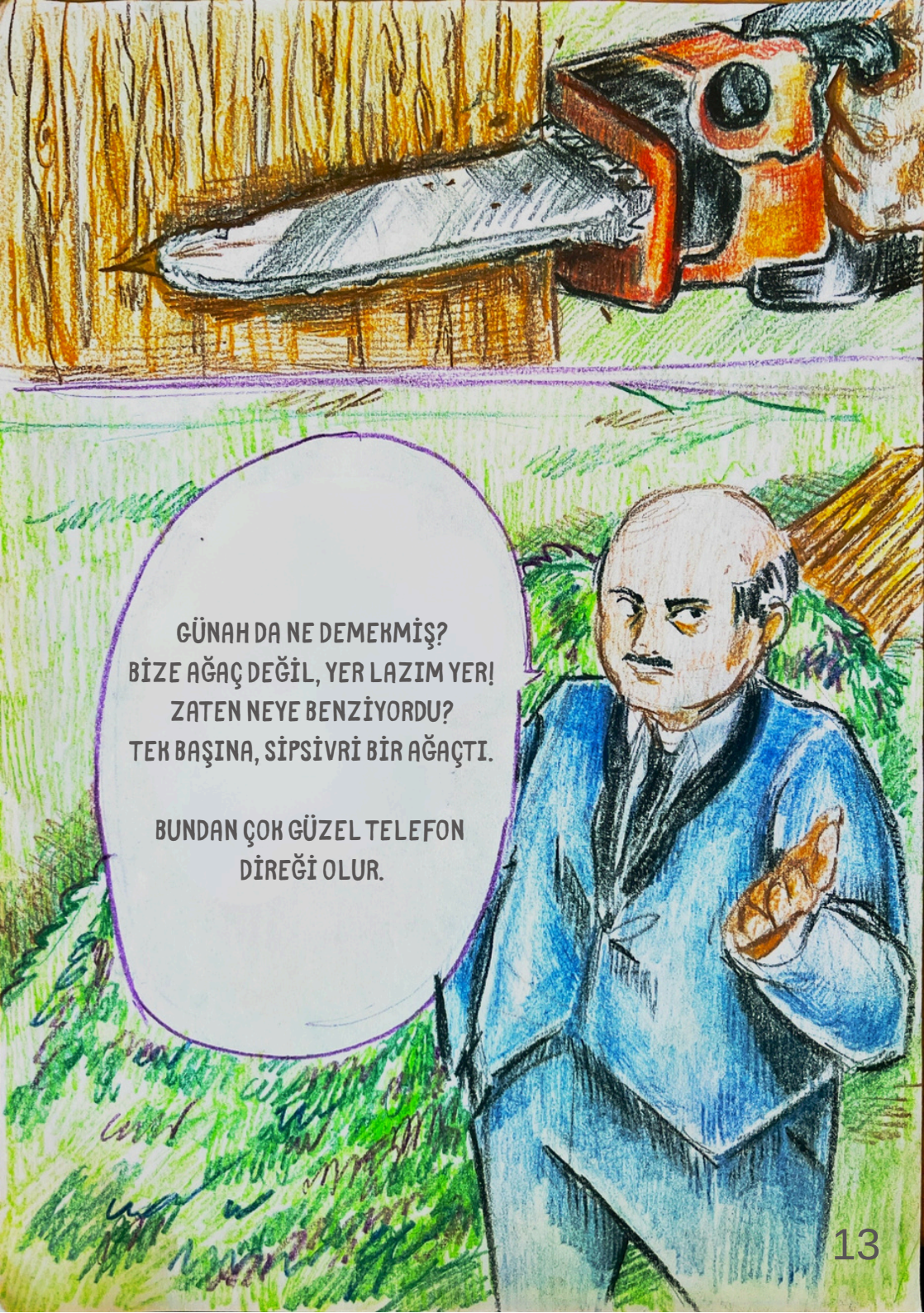
“Yaprak açmış direk mi olur!” diye bağırır. Direk sökülür, parçalanır, yakılır.

Külleri denize savrulur. Çiçekler sabaha kadar boyun eğer.

Kuşlar susar; sonra bir araya gelip düşünmeye başlar.
Doğa susmaz, unutmaz.

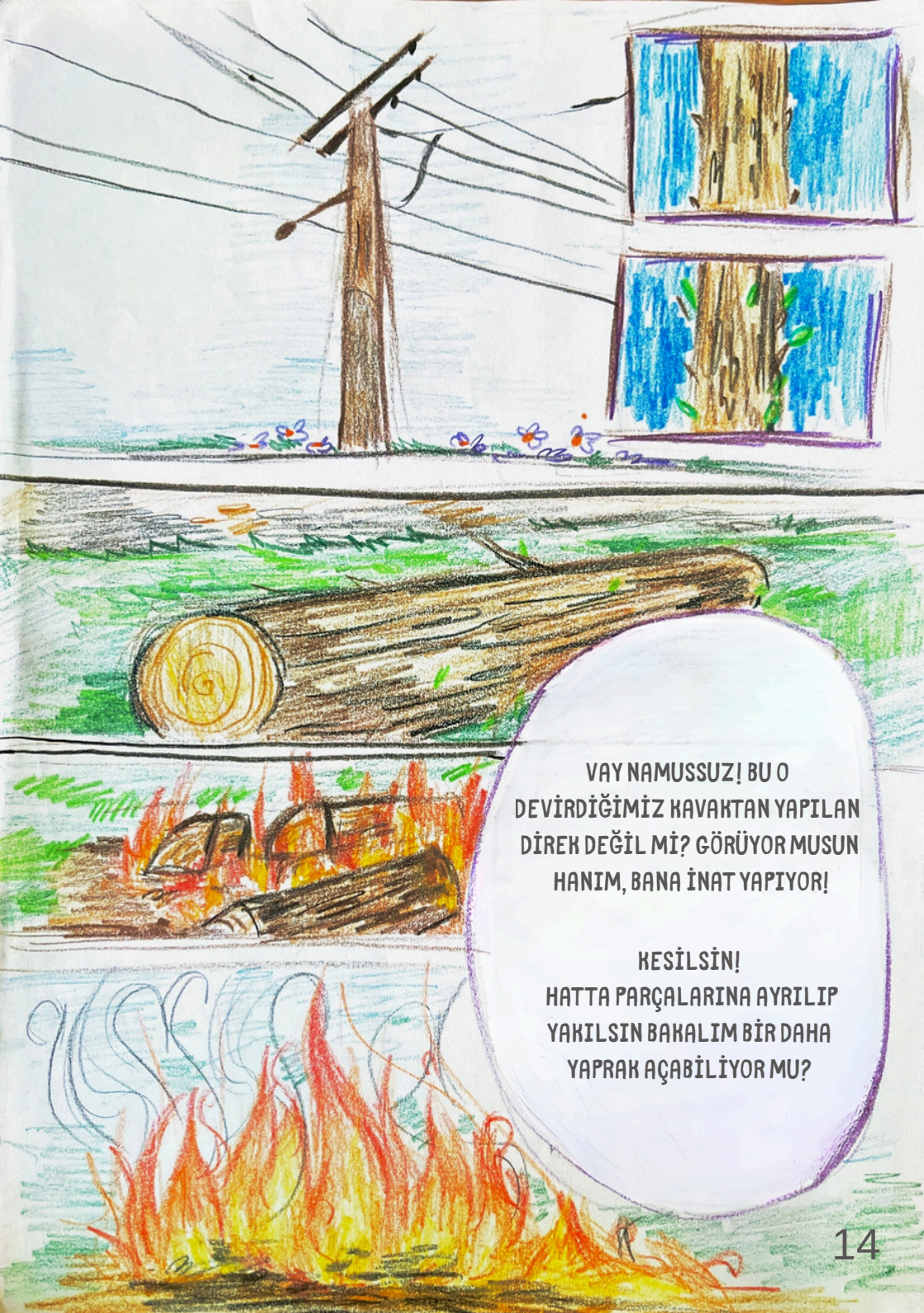
Bu yok edişin bir karşılığı mutlaka olacaktır...

“Bu o devirdiğimiz kavaktan yapılan direk değil mi? Görüyor musun hanım, bana inat yapıyor. İnan olsun, bana inat yapıyor.’ Köylüler her ne kadar ‘Değildir beyim, bu o kavak değildir’ dedilerse de fabrikatörü teskin edemediler. Adam fena halde kızmıştı: ‘Yaprak açmış telefon direği nerde görülmüş! ‘ diye feryat ediyordu.’”

GÜNAH DA NE DEMEKİMİŞ?
BİZE AĞAÇ DEĞİL, YER LAZIM YER!
ZATEN NEYE BENZİYORDU?
TEK BAŞINA, SİPSİVRİ BİR AĞAÇTI.

BUNDAN ÇOK GÜZEL TELEFON
DİREĞİ OLUR.

VAY NAMUSSUZ! BU O
DEVİRDİĞİMİZ KAVAKTAN YAPILAN
DİREK DEĞİL Mİ? GÖRÜYOR MUSUN
HANIM, BANA İNAT YAPIYOR!

KESİLSİN!
HATTA PARÇALARINA AYRILIP
YAKILSIN BAKALIM BİR DAHA
YAPRAK AÇABİLİYOR MU?

Kuşlar bir araya gelir.

Öfke, hüznün ve çaresizlik havada dolařır.

Doğa, kendince bir karşılık aramaktadır. Yaşlı bir kuş, ilerinden birinin kendini feda etmesini önerir.

İbibik kuşu öne çıkar.

İhtiyarı tanımış olan, görevi üstlenir. Ertesi gün fabrika açılışı vardır.

İbibik, sessizce bekler; olan biteni izler.

“Bir ağaçkakan, ‘İntikam!’ diye bağırdı. Serçelerin en yaşlısı, ‘Peki ama nasıl?’ diye sordu. Canı tatlı bir saksagan, ‘Herifler dişlerine kadar silahlı...” dedi. “...toptan gitsek hepimizi vururlar.’

Tecrübeli baykuş, ‘Bir fedai seçeriz.’ diye teklif etti. ‘İçimizden biri...’ Daha sözünü bitirmemişti ki, ihtiyarın avcundan yem yemiş bir ibibik kuşu ‘Ben giderim!’ diye atıldı, ‘Yarın zaten fabrikanın açılış töreni var. Ben hepinizin intikamını alır, icap ederse bu uğurda seve seve ölürüm.’”

O GECE ÇİÇEKLER SÂBAHA
KADAR KAN AĞLADI.

İNTİKAM!

PEKİ AMA
NASIL?

TOPTAN GİTSEK
HEPİMİZİ VURURLAR.

Fabrika bayraklarla, kurdelelerle süslenmiştir. Bando marşlar çalar, davetliler tribünleri doldurur. Şık giyimli insanlar, nutuklar, alkışlar...

Gürültülü bir "başarı" gösterisi. Fabrikatör mikrofonun başına geçer.

Konuşmasına başlamak üzeredir. İbibik, pervazda saklanır.

Zamanı kollamaktadır. Tam konuşma başlarken, ibibik aşığı süzülür.

Doğanın küçük ama etkili dokunuşu. Kalabalık önce donar, sonra gülüşmeler başlar.

Ciddiyet dağılır. Gülüşmeler büyür, törenin ağırlığı çözülür.

Doğa, insanın kibriyle alay eder. Fabrikatör durumu geçiştirir.

Yaşananı bile kendince bir "uğur" sayar. Konuşma sürer, hesaplar anlatılır.

İnsan, uyarıyı yine anlamaz. Doğa karşılığını verir; ama insan, çoğu zaman bu dili duymayı reddeder. Doğa intikam almaz; hatırlatır.

Anlayan için bu yeterlidir.

"Bayanlar, baylar... Şu mesut hadise dahi, tesislerimizin memleket için, insanîyet için, efendime söyleyim, dünya barışı için ne kadar hayırlı, ne kadar uğurlu ve kademli olacağına bir falihayır sayılmaz mı?" Ve tıkHz fabrikatör bu zaruri girizgâhtan sonra tekrar notlarına dönüp imal edeceği termosifonların emsaline faikiyetini izaha girişti."

BEN GİDERİM.
YARIN ZATEN
FABRİKANIN
AÇILIŞ
TÖRENİ VAR.

ÖHÖ ÖHÖ!

SAYIN VEKİL BEY,
MUHTEREM
DAVETLİLER

Yönlendirici Yazma Soruları:

Fabrikatör, ihtiyar kavağı kestirdi. Şimdi kavağın külleri denize savruldu. Ama doğa bunu unutmadı. O gece çiçekler ağladı, kuşlar toplandı ve gizli bir doğa meclisi kuruldu. Bu mecliste ağaçlar, kuşlar, deniz ve rüzgâr bir araya geldi. Konuşacak çok şey vardı..."

Yaratıcı Yazma Görevi: "Doğa Konuşuyor"

Herhangi bir doğa varlığını seçin (örneğin bir gelincik, martı, yosun, rüzgâr, yağmur damlası, çürüyen bir yaprak vb.) ve o varlığın gözünden yaşanan olayları yazın.

Yorum Sizde

- **Sen kimdin? (Örneğin: “Ben, kavağın gölgesinde büyüyen bir gelinciktim.”)**
- **İhtiyar kavakla nasıl bir bağın vardı? (Hatıralar, anılar, hisler.)**
- **İnsanların yaptıklarını nasıl hissettin? (Kavak kesildiğinde neler hissettin?)**
- **Doğa neden bu kadar üzgündü? (Sence sadece bir ağaç mıydı?)**
- **İntikam mı, direnç mi? (Mecliste ne kararı aldınız? Ne yapmak istiyorsun?)**
- **Bugünkü dünyaya ne mesaj vermek isterdin? (Senin sesin duyulsaydı insanlara ne derdin?)**

Sait Faik Abasıyanık
SON KUŞLAR

Son Kuşlar

Kış, adanın bir tarafında yerleşebilmek için rüzgârlarını poyraz, yıldız poyraz, maestro, diramudana, gün doğusu, batı karayel, karayel hâlinde seferber ettiği zaman; öteki yakada yaz, daha pılısını pirtısını toplamamış, bir kenara oldukça mahzun bir göçmen gibi oturmuştur. Gitmekle gitmemek arasında sallanır bir halde, elinde bir pasaport, çıkınında üç beş altın, bekleyen bu güzel yüzlü göçmen tazeyi benden başka bu adada seven hemen hiç kimse yoktur, diyebilirim —Övünmek için değil—.

Herkesin yeni başlayacak olan altı yedi aylık soğuk hayata kendini şimdiden alıştırmak ve hazırlamak için bir şeyler yapmaya çalıştığı öyle günlerde ben, tembelliğim, hep kaçanı kovalayan huyumla yazın, o güzel göçmenin peşine düşmüşümdür. Nerede yakalarsam orada kucaklarım onu. Kimi bir çamın gölgesinde durgun ve güneşsizdir kimi bir çalılığın kenarındaki çimenlikte bütün eski ihtişamı ile daha yeni başlamıştır.

Yazın daha parça parça, lime lime, bohça bohça eşyalarıyla gitmek için fazla telâş etmediği adanın bu yakasında hiç ev yoktur. Yalnız bir tek kır kahvesi vardır.

KIŞ, ADANIN BİR
TARAFINDA
YERLEŞEBİLMEK İÇİN
RÜZGARLARINI
SEFERBER
ETTİĞİ ZAMAN...

Bir küçük koyun hemen beş on metre yukarısında bir apartman terası kadar ufak bu kır kahvesinin tahta masaları üstünde hâlâ karıncalar gezer. Hâlâ sinekler kahve fincanının etrafına konarlar. Bütün sesler kesilmiştir. Kimi gökyüzünden bir uçak homurtusu gelir. İçindeki, şimdi Yeşilköy'e incek yolcuları düşündüğüm yalnız bu yazıyı yazarken oldu. Ondan evvel de uçaklar geçmişti. Ama, hiç içindeki yolcuların Yeşilköy'e neredeyse inceklerini, daha şu iki satırın sonunda inmiş bile olduklarını düşünmemiştim.

Kahvecinin kendisi sevimsiz bir adamdır. Kahveciden çok, ters bir devlet memuru hüviyeti taşır. Hastalıklı olmasa, doktorlar fazla yorulmamasını sağlık vermemiş olsalar, dünyada kahveci olmazdı. Tersine, ben bütün ömrümce iyi bir kahve bulamadığım için kahveci olamamışımdır. Bir kır kahvesi, bir köyün kahvesinin üç beş gediklisi.. Bundan güzel bir ömür mü olur, elli altmış senelik yaşama bundan güzel başlar ve biter mi?

Ağaçtan ağaca serilmiş beyaz çamaşırlar bu kadar durgun, güneşsiz, ıslak bir şekilde ılık havada hiç kurumayacaklar. Bu kedi; tahta masanın üstüne çıkmış, köpeğime durmadan homurdanacak mı?

...ÖTEKİ YAKADA
YAZ, DAHA
PILISINI PIRTISINI
TOPLAMAMIŞ;
BİR KENARA
OLDUKÇA MAHZUN
BİR GÖÇMEN
GİBİ OTURMUŞTUR.

Sandalyenin üstündeki vişneçürüğü rengindeki delik çoraplar... Asmanın yaprakları daha yemyeşil. Bizim bahçedeki kurudu bile. Deniz... Bozburun'a doğru başını almış gidiyor. Uzaklarda görünen, İstanbul'un neresi kim bilir? Sesler neden gelmiyor?

Bir başka uçağın sesi gelmeye başladı. Bizim ada, uçakların üstünden geçtikleri bir yol güzergâhı olmalı ki hep ya üstümden ya solumdan geçip gidiyorlar. Kedi sustu. Köpeğim gözünü kapadı. Karga sesleri geliyor şimdi de. Vaktiyle bu adaya bu zamanda kuşlar uğradı. Cıvı cıvı öterlerdi, küme küme bir ağaçtan ötekine konarlardı.

İki senedir gelmiyorlar.

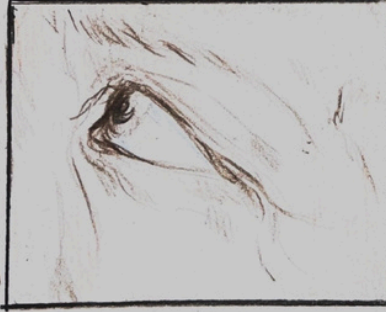
Belki geliyorlar da ben farkına varmıyorum.

Sonbahara doğru birtakım insanların çoluk çocuk ellerinde bir kafes, adanın tek tepesine doğru gittiklerini görürdüm. İçim cız ederdi.

Büyüklerin ellerinde birbirine yapışmış pislik renginde acayip çomaklar vardı.

Bir yeşil meydanın kenarına varır, bunları bir ufacık ağacın altına çığırkan kafesiyle bırakırlar, ağacın her dalına ökseleri bağlarıydı. Hür kuşlar; kafesteki çığırkan kuşun feryadına, dostluk, arkadaşlık, yalnızlık sesine doğru bir küme gelirler. Çayırılıkta bir başka ağacın gölgesinde birikmiş çoluklu çocuklu kocaman herifler bir müddet beklerler.

YAZIN DAHA PARÇA PARÇA,
LİME LİME, BOHÇA BOHÇA
EŞYALARIYLA GİTMEK
İÇİN FAZLA TELAŞ
ETMEDİĞİ BU ADANIN BU
YAKASINDA, YALNIZ BİR
KIR KAHVESİ VARDIR.

Birinciye
içindeki. zinde yes
inecek yolcuları düşünüyordum,
yalnız bu yazıyı yazarken
oldu. Ondan önce de uçaklar
geçmişti. ~~the~~ Ama his, içindeki
yolcuların neredeyse inceklerini,
daha su iki satırın sonunda
inmiş bile olduklarını
düşünmemistim.

12:

Vaktiyle bu adaya
bu zamanlarda
kuşlar uğrardı.
Cıvil cıvil öterlerdi.

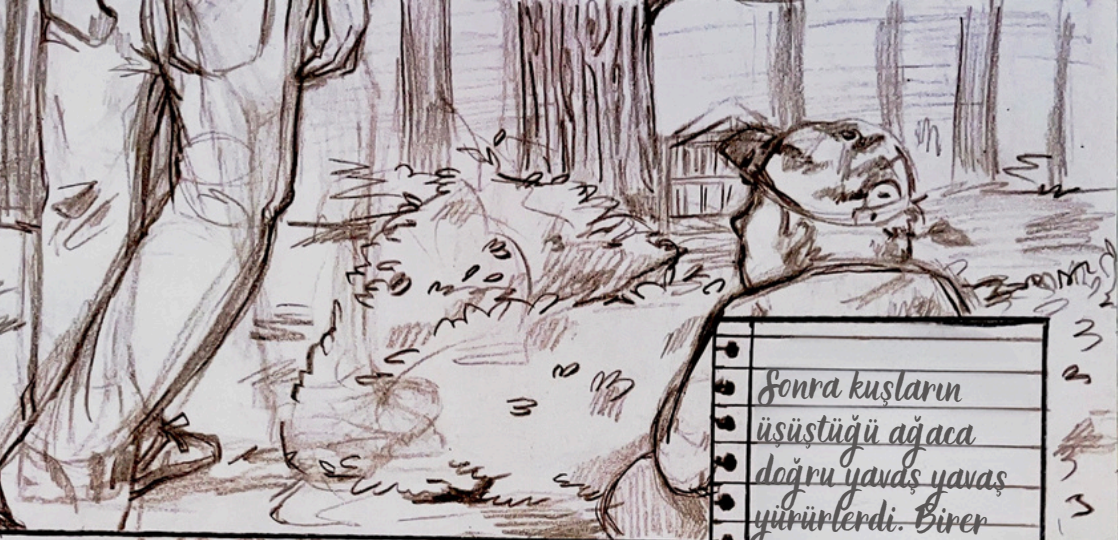
Küme küme bir
ağaçtan ötekine
konarlardı.

İki senedir
gelmiyorlar.
Belki geliyortar
da ben farkına
varmuyorum.

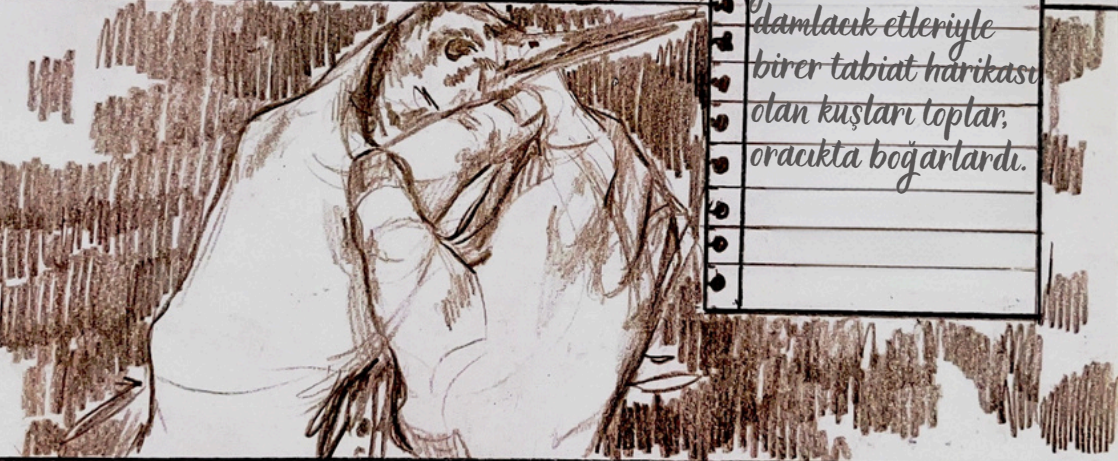
Sonra kuşların üşüştüğü ağaca doğru yavaş yavaş yürürlerdi. Ökselerden kurtulmuş dört beş kuş, bir başka ökseye doğru şimdilik uçup giderken birer damlacık etleriyle birer tabiat harikası olan kuşları toplarlar, hemen dişleriyle oracıkta boğarlardı. Ve hemen canlı canlı yollarlardı.

Hele bir tanesi vardı, bir tanesi... Çocukları bu işe seferber eden de oydu. Ökseleri cumartesi gecesinden hazırlayan da... Konstantin isminde bir herifti, Galata'da bir yazıhanesi vardı. Zahire tüccarıydı. Kalın, tüylü bilekleri, geniş göğsü, delikleri kapanıp açılan üstü kara kara benekli bir burnu, deriyi yırtmış da fırlamış gibi saçları; kısa kısa bir yürümesi, kalın kalın bir gülmesi... O esmerle sarışın arası isketelerin bir damlacık etlerinden yapacağı pilavın hazzı ile pırıl pırıl yanan krom dişleriyle nasıl koparırdı kuşun imiğini, bir görseydiniz...

Hani sessiz, zenginliğini belli etmez, mütevazı adamdı da.. Konu komşusu da severdi hani. Hiçbir şeye, hiçbir dedikoduya karışmazdı. Sabahleyin işine kısa kısa adımlarla koşarken, akşam filesini doldurmuş vapurdan çıkarken görseniz iriliğine, Karamanlı ağzı konuşuşuna, basit ama hesaplı fikirlerine, iki kadeh atmışsa yine basit, sevimli şakalarına karşı hakkında kötü bir hüküm de veremezsiniz.

Sonra kuşların
üstüğü ağaca
doğru yavaş yavaş
yürürlerdi. Birer
damlaçık elleriyle
birer tabiat harikası
olan kuşları toplar,
oracıkta boğarlardı.

Kendi halinde, işi yolunda, hesaplı yaşayan binbir tanesinden bir tanesiydi.

Ama güz mevsiminde birdenbire canavar kesilirdi. Akşam beş otuz beş vapurunun arka tarafında yerleştiği iskemlesinde denizin üstüne oldukça mülâyim bakan gözlerini havaya kaldırır, eylül sonlarına doğru böyle şairane gökyüzüne bakardı. Birden yüzünün ve gözlerinin parladığını görürdünüz.

Havada ve denizdeki tirşe maviliğin üstünde birtakım esmer damlacıklar görünürdü. Sağa sola oynarlar, sonra bir istikamet tutturur, bu esmer lekecikler geçip giderlerdi.

Konstantin Efendi, onların çok uzaktan geçtiklerini görebilirdi. Gözlerini kıstardı. Esmer lekelerin adalar istikametinde gittiklerini görür, etrafına bakar, bir tanıdık görecekle olursa gözünü kırpar, gökyüzüne bir işaret çıkar:

— Bizim pilavlıklar geldi, derdi.

Kuşlar pek yakından geçmişse, seslerini taklit ederek kalın dudaklarıyla dişlerinin arasından onlara seslenirdi. Kuşların çoğunca aldandıklarına, bu sesi duyarak, dost sesi sanıp vapur etrafında bir dönüp uzaklaştıklarına şahit olmuşumdur. Havalar sertleşir; poyrazlar, lodolar birbirini kovalar. Günün birinde teşrinlerin sonlarına doğru ılık, hiç rüzgârsız, parça parça oynamayan bulutlu, tatlı,

Hele bir tanesi
vardı...

BİZİM PİLAVLIKLAR
GELDİ.

Çocukları bu işe
seferber eden de oydu.
Kalın, tüylü bitekleri,
geniş göğsü, kara
benekli bir
burnu... Hani mütevazı
adamdı da, konu
komsusu da severdi
hani. Ama güz
mevsiminde cânavar
kesilirdi. Çocukları
toplatır, ne tür kuş
varsa...

...bırer bırer
toplardı. Seneler var
ki kuşlar gelmiyor.
Daha doğrusu ben
göremiyorum.

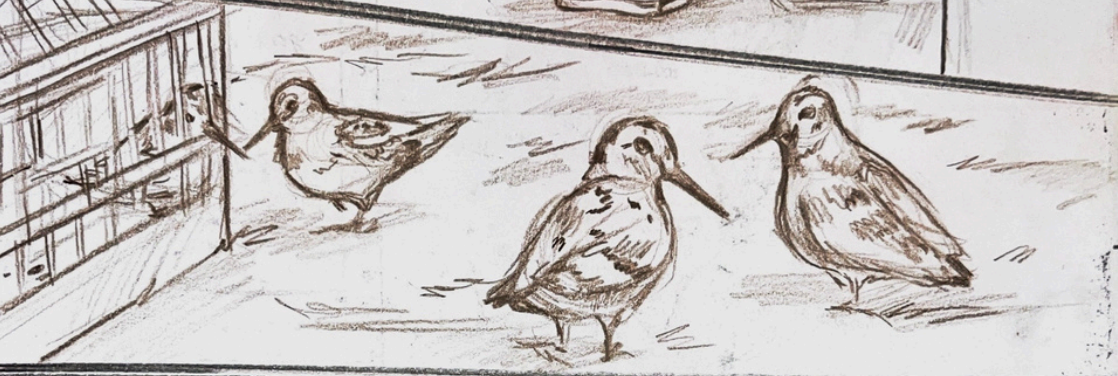
sümbüflü günlerde o en çığırtaan kafes kuşunu nereden bulursa bulur, mahalle çocuklarını çağırır. Bin tanesi 250 gram et vermeyen sakaları, isketeleri, floryaları, aralarına karışmış serçeleri gökyüzünden birer birer toplardı.

Seneler var ki kuşlar gelmiyor. Daha doğrusu ben göremiyorum. Güzün o güzel günlerini pencereden görür görmez Konstantin Efendi'nin bulunabileceği sırtları hesaplayarak yollara çıkıyorum. Bir kuş civıltısı duysam kanım donuyor, yüreğim atmıyor. Halbuki sonbahar kocayemişleri, beyaz esmer bulutları, yakmayan güneşi, durgun maviliği, bol yeşiliyle kuşlarla beraber olunca insana sulh, şiir, şair, edebiyat, resim, musiki, mesut insanlarla dolu anlaşmış, sevişmiş, hırssız bir dünya düşündürüyor.

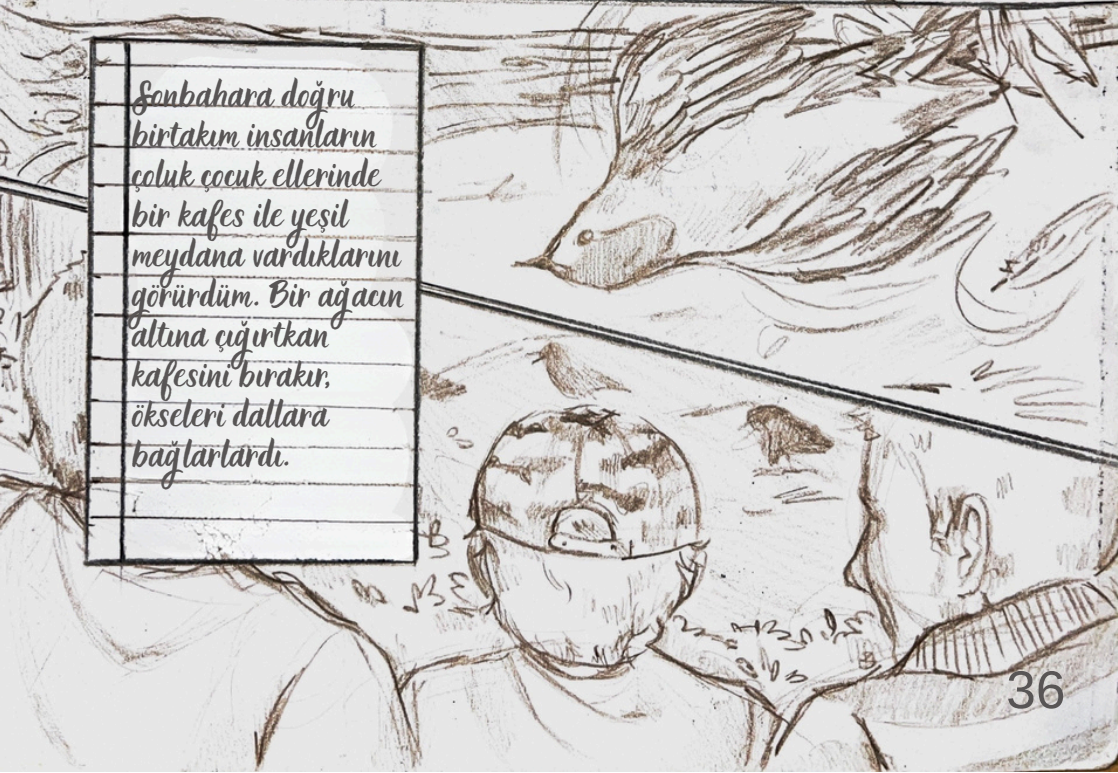
Her memlekette kıra çıkan her insan kuş sesleriyle böyle şeyler düşünecektir. Konstantin Efendi mâni oluyor. Zaten kuşlar da pek gelmiyorlar artık. Belki birkaç seneye kadar nesilleri de tükenecek. Her memlekette kaç tane Konstantin Efendi var kim bilir? Kuşlardan sonra şimdi de milletin yeşilliğine musallat olurlardı. Geçen gün yol kenarlarındaki yeşilliklere basmaya kıyamayarak yola çıkmıştım. Konstantin Efendi'nin günlerinden bir gündü. Gökte hiç kuş gözükmiyordu.

HADI
PUSUYA!

Sonbahara doğru
birtakım insanların
çocuk çocuk ellerinde
bir kafes ile yeşil
meydana vardıklarını
görüldüm. Bir ağacın
altına çığırkan
kafesini bırakır,
ökseleri dallara
bağlardı.

Evden çıkarken isketemin kafesine bir incir yapıştırdım. İsketem tek gözünü verip bana dostlukla bakmış, incir çekirdeğini kırmaya çalışıyordu.

Onu ev duvarının bir kenarına çaktığım çiviye asmış, yola çıkmıştım. Kuşlar yoktu şimdi havada ama yolun kenarında yeşillikler vardı ya... Baktım. Bu yeşilliklerin bazı yerleri sökülmüş, biraz ileride dört çocuğa rastladım. Yürüyorlar. Yeşilliklerin en güzel yerinde duruyor, bir kaldırım taşı kadar büyük bir parçayı belle söküyorlar, bir çuvala dolduruyorlardı:

- Ne yapıyorsunuz, yahu?
- Sana ne, dediler. Fukara, üstleri yırtık pırtık yavrulardı.
- Canım, neden söküyorsunuz?
- Mühendis Ahmet Bey söktürüyor.
- Ne yapacak bunları?
- Yukarıda deri tüccarı Hollandalı var ya, hani onun bahçesini düzeltiyorlar da...
- İngiliz çimi alsın, eksin, mademki herif zengin.
- İngiliz çimiyle bu bir mi?
- Bu daha mı iyi?
- İyi de laf mı?

KUŞLAR YOKTU ŞİMDİ HAVADA
AMA YOLUN KENARINDA
YEŞİLLİKLER VARDI YA...
BAKTIM. BU YEŞİLLİKLERİN
BAZI YERLERİ SÖKÜLMÜŞ,
BİRAZ İLERİDE DÖRT ÇOCUĞA
RASTLADIM. YÜRÜYORLAR.
YEŞİLLİKLERİN EN GÜZEL
YERİNDE DURUYOR, BİR
KALDIRIM TAŞI KADAR BÜYÜK
BİR PARÇAYI BELLE
SÖKÜYORLAR, BİR ÇUVALA
DOLDURUYORLARDI

SANA NE?

NE YAPIYORSUNUZ,
YAHU?

CANIM,
NEDEN SÖKÜYORSUNUZ?

MÜHENDİS AHMET BEY
SÖKTÜRÜYOR.
YUKARIDA DERİ
TÜCCARI HOLLANDAL
VAR YA HANİ, ONUN
BAHÇESİNİ
DÜZENLİYORLAR.

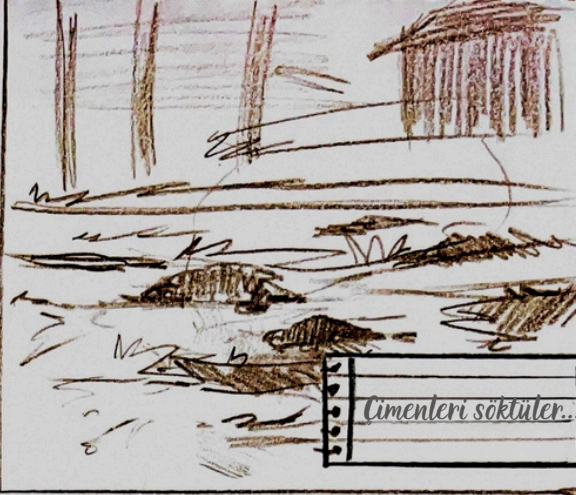
Bunun üstüne çimen mi olur? Hollandalı öyle demiş. Karakola koştum. Polislere haber verdim. Güya menettiler. Gizli gizli yine çimenler yer yer söküldü. Mühendis Ahmet Bey'e ceza bile kesilmedi. Belediye talimatnamesinde yol kenarlarındaki çimenleri sökmek, cezayı mucip olmuyormuş.

Kuşları boğdular, çimenleri söktüler, yollar çamur içinde kaldı.

Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama, çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi...

Kusları boğdular...

Cimenleri söktüler...

DÜNYA DEĞİŞİYOR DOSTLARIM.
GÜNÜN BİRİNDE GÖKYÜZÜNDE,
GÜZ MEVSİMİNDE ARTIK
ESMER LEKELER GÖREMEYECEKSİNİZ.
GÜNÜN BİRİNDE YOL KENARLARINDA
TOPRAK ANAMIZIN KOYU YEŞİL
SAÇLARINI GÖREMEYECEKSİNİZ.
BİZİM İÇİN DEĞİL AMA,
ÇOCUKLAR, SİZİN
İÇİN KÖTÜ OLACAK. BİZ KUŞLARI
VE YEŞİLLİKLERİ GÖRDÜK.
SİZİN İÇİN KÖTÜ OLACAK.
BENDEN HİKÂYESİ...

Yönlendirici Yazma Soruları:

Kuşlardan birinin gözünden bu hikâyeyi yeniden yazmanı istesem...
Uçuş, avcılar, doğanın yok oluşu... Sence bir kuş bu olayları nasıl anlatırdı?

Konstantin Efendi ile anlatıcı bir gün yüzleşseydi...

Aralarında nasıl bir diyalog geçerdi?

Bir sayfalık yaratıcı metin yaz.

Ada'nın "yazı bırakmak istemeyen yüzü" konuşabilseydi size ne söylerdi?

Ada'yı bir karakter olarak düşün. Bir mektup yazsın.

Geleceğin bir Adalı çocuğu, kuşların tamamen yok olduğu bir zamanda büyükannesine mektup yazıyor...

Hikâyedeki olayların gelecekteki izlerini gösteren bu mektubu yaz.

Yorum Sizde

Hikâye boyunca “sessizleşen doğa” teması öne çıkıyor.

Bu sessizlik bugün hangi modern alışkanlıklarımızla benzeşiyor?

Hikâyedeki insanlar kuşları avlarken aynı zamanda ‘iyi komşu’, ‘mütevazı çalışan’, ‘sevilen esnaf’ olabiliyorlar.

Sürdürülebilirlik açısından bu ikili durum hakkında ne düşünüyorsun?

Bu durum, insanların doğaya karşı etik tutumlarının karmaşıklığını nasıl gösteriyor?

“Dünya değişiyor dostlarım.” cümlesi hikâyenin ekolojik zirvesidir.

Bu cümlenin altına bugünün insanı olarak sen ne yazardın?

Adalet Ağaođlu
Yüksek Gerilim

Yüksek Gerilim

Ova, su, ilaç, sis ve hat...

Yağışlar diner; hafif eğimli kanallar tarlalardaki fazla suyu denize taşır, kıyıda sivrisinek ve kurbağa artar. Pamuk büyürken tek pervaneli uçaklar ovaya ilaç püskürtür; koku tarladan sofraya kadar her şeye siner. Yaz güneşi buharı yükseltir, sis tabakası oluşur; uçaklar gittikçe alçaktan uçar. Bu doğa manzarasının üstüne, kuzeydeki barajın ürettiği elektrikle beslenen yüksek gerilim hattı direkler üzerinde ovaya uzanır.

“Yağmurlar dinince ova derin bir soluk aldı. Hafif eğimli kanallar tarlalardaki fazla suyu denize taşıdı; kıyıda sivrisinek ve kurbağa çoğaldı, pamuk serpilip büyüdü. Mayıs sonu tek pervaneli uçaklar geldi; tarlaların üstünde dönüp durarak ilaç püskürttü. Koku önce çilek çiçeklerine, sonra ekmeğe, ete, sebze ye sindi. Güneş buharı yükseltti, sis kalınlaştı. Kuzeyde barajın gücü direklerle ovaya indi. Rüzgâr bile taşıdığı kokuyla insanın içine işledi. Toprak beyaza çalan lekelerle örtülürken yeni bir düzen sessizce kuruluyordu aşağıda her yerde.”

Yağmurlar dindi.
Ovanın
bögündeki hafif
eğimli toprak
kanallar
taralarda biriken
fazla suyu denize
akıttı; akıntı,
kıyılarında
sivrisineklerini
ve kurbağalarını
çoğalttı.

Tek pervaneli
uçakların attığı ilaç,
pamuk fidanları
üstünde kurudu.

Uçaklar yeniden ilaç
püskürtmeye
geldiklerinde ovaya doğru
biraz daha alçaldılar.
Sisin altından uçup her
seferinde biraz daha
alçaldılar ve artık son
ilaçlarını püskürtecekleri
zaman, yoğun buhar
tabakasıyla benekli bitki
örtüsü arasında kalan
ensiz bir koridorda
uçtular.

-hihi
bak kocaman
babamın
fişertü.

Sus be,
uyu artık!

Yatacaksan
yatağını
açayım mı?

Açma daha.
Çok sıcak.
Uyunacak gibi
değil.
Işığı söndür.
Sivriiler dolmasın
içeri.

Düşünme Kadir.
Ne düşünüyorsun
anam?
Borçlarımız tükendi
oldu işte.
De işine bak.
Kışa pencereleri
camlarız.

Uyunmuyor
be yenge.
Çok sıcak...

Ev: ampul, sıcak, sivrisinek ve yorgunluk...

Kadir Çiçek'in evinde kısa süreli bir aydınlık: tavan ampulü yanar, sonra karanlığa dönülür. Sakine, çocukları yatırır; evin içinde sıcak ve sivrisinek telaşı vardır. Kadir, ertesi gün şantiyeye erken varmayı, vincin işini ve yetiyecek kanaleti düşünür. Hasan da evdedir; yorgunluk, yoksulluk ve "yarın"ın baskısı aynı odada toplanır.

"İşin bittiyse söndür ışığı."

"Uyunmuyor be yenge. Çok sıcak..."

"Kadir Çiçek'in evinde kısa bir aydınlık yanıp söndü. Ampul bir saat kadar ışığınca Sakine çocukları yatırdı, bulaşığı topladı, yoğurdun üstünü örttü. Sıcak bastı; sivriler dolmasın diye ışık söndürüldü. Kadir kapı önünde, tuzlu suda kabaran avuçlarına bakıp ertesi günü düşündü: vinci yağlatmak, kanaletleri eyere oturtmak, hava kararmadan yetişmek... Avluda çocukların kıkırtısı, uzaktan kurbağaların haykırışıyla boğuştu. Gece, yarının yorgunluğunu şimdiden omzuna koydu. Sakine, kapı aralığından dışarıyı dinledi; gölgeler, sivriler ve yoksulluk içeri sızdı kimse görmeden kimse sormadan."

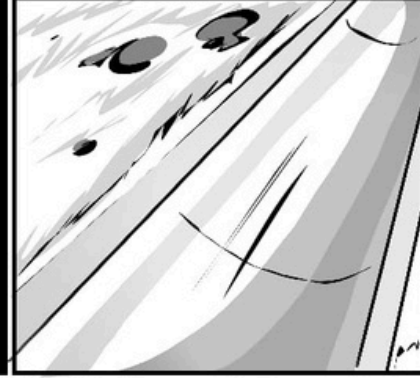
Hasan'ın işe tutunuşu, aile içi gerilim ve umut...

Gece sohbetleri, şakalaşmaların arasından ağır bir meseleye bağlanır: Hasan'ın çalışması "okul mu, iş mi" gerilimini büyütür. Hasan yine de bu işi sever; hem eve para girsin ister, hem de kardeşlerin geleceğine omuz vermek ister. Kadir, kardeşinin hevesini görür ama içi rahat etmez; bir yandan gurur, bir yandan kaygı taşır. Ailede umut, çoğu kez yorgunluğun içinden yükselir.

"Kaldır, kaldır!.. İndir, indiiir!.."

"Bugün yüz yetmiş metre geçtik abi..."

"Gece sohbeti, şakanın kıyasından geçimin tam ortasına saptı. Hasan işi sevmiştii; 'kaldır' 'indir' diye diye öğrenmiş, hızlandıkça hevesi artmıştı. Sakine hem gurur duyuyor hem içi burkuluyordu; okul sözü her konuşmada yarım kalıyor, borç hesabı her cümleyi sıkıştıırıyordu. Hasan prim hayali kurdu: buzdolabı, soğuk su, çocukların defteri... Kadir ise sevinmeye çalıştı ama gözlerindeki parıltının altına ağır bir kaygı oturdu. İki kardeşin susuşu, evin duvarlarında yankılandı. Hasan gülse de, içindeki çocukluk, babasız bir sorumluluğa dönüşüyordu yavaşça bugün."

İndir!

Yukarlardan inip gelen yüksek gerilim hattı, ekibin ulaştığı kilometre noktasının az ötesinde kanalet hattını kesiyordu. Treylerde kalan son kanalet de az sonra yüksek gerilim hattının toprakta bıraktığı yayvan gölgeyi bıçkı gibi kesecek. Kesip taa ötelere uzanacak. Uzanan her fazla metresi, kanalet döşeme ekibinin herbiri için birer öğün demek olacak.

Şantiye: metre hesabı, prim hayali ve evdeki bekleyiş

Şantiyede vinç, treyler ve ekip gün boyu kanaleti eyere oturtmak için hızla döner; “kaç metre” hesabı prim demektir. Hasan “varan yirmi dört” diye seslenir; yarış, ekmeğe dönüşür. Evde Sakine yemek telaşındadır; Kemal’i koşturur, suyun, sığağın ve geçim hesabının ortasında ayakta kalır. Ovada kanalet çizgileri büyürken insanların hayatı da bu çizgilere bağlanır.

“Varan yirmi dört!”

“Koş anam... Sana söylüyorum!”

“Şantiyede gün, metre hesabıyla ölçülüyordu. Treyler hafifledikçe vinç bir sonrakine koşuyor, yardımcılar katranlı ipleri eyerlerin üstüne serip yeniden tırmanıyordu. Hasan “varan yirmi dört” diye bağırdı; sayı, ekme demektir. Evde Sakine suyu idare etti, Kemal’i koşturdu, ocağa tencere koydu; her şey ‘gelirler nerdeyse’ telaşına bağlıydı. Ovada çizgiler çoğaldı: kanaletler toprağı böldü, hayatlar da o bölünmeye uymaya başladı. Uzaktan sis, güneşi buzlu cam gibi dağıtıyordu. Her kanca çözülüşünde zaman kazanıldı sanıldı; aslında risk büyüyordu, adım adım sessizce.”

Hasan,
demin
uykunda
konuşuyordun
düdük...

Yok yahu abi?...
Ne diyordum ki?!

Ah oğlum, kız adı
sayaydın daha iyi
olurdu ya...
Kaldır, kaldır!..
İndir, indiiir!..

Bugün yüz yetmiş metre geçtik abi...
Öyle ya, eğer son monte ettiğimiz
kanaletle yüz yetmiş metre geçtik...
Yarın beşyüz metre
fazlayı doldurursak
primimiz üç bin lira tutar.

İlk bin dört yüz elli lira.
Para bu bel...
Gidip hemen bir buzdolabı
alıcım şuraya...
Taksitle maksitle...
Konduracam avluya...
Çekecem bir de
elektrik hattı içeri ampule
giren hattan buraya..
Artık buz gibi içeriz suyumuzu
Ayranımızı da soğuturuz...

Son kanalet ve hattın “dokunulmaz” sınırı...

Ekip için kritik eşik: tek kanalet kalmıştır; iş biterse hem yol uzar hem para artar. Fakat güzergâhın az ilerisinde yüksek gerilim hattı, kanalet hattını keser; yani işin tam üstüne tehlike düşer. Hattın görünmez sınırı “yaklaşma” der; buna rağmen tempo, yorgunluk ve prim arzusu ekibi ileri iter. Gökyüzündeki direkler, aşağıdaki ekmeğin hesabına karışır.

“Yukarıdan inip gelen yüksek gerilim hattı... kanalet hattını kesiyordu.”

“Tek kanalet... birer öğün demek olacak.”

“Akşama doğru tek kanalet kalınca herkesin nefesi daraldı. Biraz daha uzamak, her biri için bir öğün daha demektir. Ama yüksek gerilim hattı az ötede kanalet çizgisini kesiyordu; görünmez sınırı ‘yaklaşma’ diyordu. Yorgunluk, sis ve acele göz yanıltıyordu. Yine de kimse işi bırakmak istemedi; boşaltıp sabaha kalmak çift işti. Kadir vinci hizaladı, Hasan orta halatı avucunda tarttı. Para hesabı, mesafe hesabının üstüne bindi. Bir milimlik hata, bir aylık emeği silebilirdi. Gözler bomda kaldı, korku büyüdü birden.”

Tek kanalet kaldı!

Olsun.
En iyisi bırakın işi artık.
Sabah yerleştirirsiniz.

Tek kanalet için bekletmeyelim vinci.

Sıkıntıdaşın,
çok sıkıntıdaşın.
Bilmiyor muyum ben?!

Sana ne ulan?
Benim bileceğim iş!
Okula gideceksin.
İşte bu kadar!

“Okul” kavgası, sahte kimlik ve çalışmaya mecbur kalış

Hasan’ın işe girişi kolay olmamıştır; yaşı tutmadığı için sahte kimlik gerilimi, evde büyük bir çatışma yaratır. Kadir “okula gideceksin” diye direktse de borç, geçim ve şantiyenin acımasız düzeni aileyi sıkıştırır. Zamanla Kadir, Hasan’ı yanında götürmeye razı olur; bu râzılık bir zafer değil, mecburiyettir. Şantiyede “tek kanalet” baskısı yeniden yükselir: işi ertelemek istemezler.

“Sana ne ulan?... Okula gideceksin. İşte bu kadar!”

“Tek kanalet için bekletmeyelim vinci.”

“Hasan’ın işe gelişi baştan beri sancılıydı. Yaşı tutmadığı için sahte kimlik, evin içine utançla öfkeyi aynı anda taşıymıştı. Kadir ‘okula gideceksin’ diye diremiş, Hasan ‘bir yaz çalışsam’ diye tutunmuştu. Sonunda borçlar konuştu; Kadir, yevmiyesi kesilince kardeşini yanına almaya razı oldu. Bu râzılık zafer değil, mecburiyetti. Şimdi şantiyede “tek kanalet” baskısı yeniden büyüyordu; kimse zamanı, kimse tehlikeyi kaybetmek istemiyordu. Evdeki sessizlik, sabaha kadar sıcakla kabardı. Sabah olunca, aynı güneş altında, aynı borçla yeniden çıkacaklardı dışarı hep.”

Yine de dikkatli olun!

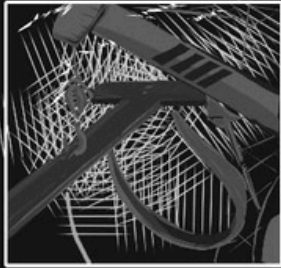

Düzeltil ipi!
İpi düzelt!
Otur yerine
Osman!

Bum ağır ağır döndü
yüksek gerilim
hattının altına
özenle girdi.
Kadir Çiçek de
sabırsız bekledi.
Hasan'ın bakışları
seçilmez olmuştü.
Sesini duymayı
bekledi.

Oy...

Kanaleti taşıyan
askılardan biri kaymış
ve kanaletin bir ucu
yere vurmuştu.
Bozulan denge,
o anda ağırlığından
kurtulan vinç bumunu
yukarı doğru esnetti.

Yukarı doğru
esneyen bum,
yüksek gerilim hattının
egemenlik alanına girdi;
gücünün milyarda
birinden pek azını kapıp,
elinde hâlâ çelik halatı
tutmakta olan Hasan'ın
gövdesine akıttı.
Çelik halat ucunda iri,
siyah bir kömür asılıp
kaldı.

Uyarı, küçük hata ve ölümcül an...

Mühendis son kez uyarır: dikkat, mesafe, yanılta saat... Vinç bomu ağır ağır döner; Hasan orta halatı yönetir; herkesin gözü onun işaretindedir. Ama aceleyle serilen ip, küçük bir itme ve bozulan denge, bomu hattın egemenlik alanına sokar. Yük, bir anlığına elektriğin diline dokunur; Hasan'ın bedeni o anın bedelini öder. Şantiyedeki "metre hesabı", bir anda yasa döner.

"Yine de dikkatli olun!"

"Çelik halat ucunda iri, siyah bir kömür asılıp kaldı."

"Mühendis son kez uyardı: geç saat, mesafeyi yanılta; bomu uzak tutun.

Vinç ağır ağır döndü, hatların altına titizlikle girdi. Herkes Hasan'ın işaretini bekliyordu. Osman ipi aceleyle kötü sermişti; Hasan düzeltmesini söyledi. Küçük bir itme, askının kayması, kanalet ucunun yere vurması...

Denge bozulunca bom yukarı esnedi ve hattın egemenlik alanına değdi.

Gücün çok azı, Hasan'ın bedeninden geçti; çelik halat ucunda siyah bir kömür kaldı. O an, ovadaki bütün sesler birden kesilmiş gibiydi. Kimse geri alamadı saniyeyi."

Yönlendirici Yazma Soruları:

1. Doğa – İnsan İlişkisi

Öyküde doğa (ova, su, sis, hayvanlar, bitkiler) hangi aşamalarda uyumlu, hangi aşamalarda tehdit altında gösterilmiştir?

2. “İlerleme” Kavramı

Yüksek gerilim hattı, fabrika ve kanaletler öyküde nasıl bir “ilerleme” anlayışını temsil eder?

Bu ilerleme kimler için kazanç, kimler için kayıp olmuştur?

3. Hasan’ın Seçimi

Hasan’ın çalışmayı seçmesi bir özgür tercih mi, yoksa zorunluluk mudur?

Aile, borç ve gelecek beklentisi bu kararı nasıl şekillendirmiştir?

4. Küçük Hata – Büyük Sonuç

Öyküdeki kazaya giden süreci düşün.

Sence felaketin asıl nedeni:

- bireysel dikkatsizlik mi
- çalışma koşulları mı
- sistemin kendisi mi?
- Görüşünü gerekçelendir.

5. Dil ve Anlatım

Yazar, uzun tasvirler ve tekrar eden ayrıntılarla (sis, koku, ses, ışık) nasıl bir etki yaratıyor?

Bu anlatım, okurun duygusal tepkisini nasıl etkiliyor?

6. Ekoeleştirel Bakış

Öyküye ekoeleştirel açıdan bakıldığında, doğa yalnızca bir mekân mı yoksa bir özne midir?

Cevabını öyküden bir örnekle destekle.

Yorum Sizde

Aşağıdaki sorulardan birini seçerek yazabilirsiniz.

◆ Seçenek 1 – İç Monolog

Kaza anından birkaç dakika önce, Hasan'ın zihninden geçenleri yaz.

(Korku, gurur, para, aile, gelecek...)

◆ Seçenek 2 – Sakine'nin Gözünden

Kazadan sonra Sakine Çiçek'in o gece düşündüklerini anlat.

(Ev, çocuklar, borçlar, sessizlik...)

◆ Seçenek 3 – Doğa Konuşsa

Ova, yüksek gerilim hattına ve insanlara seslense ne söylerdi?

(Şiirsel ya da düzyazı olabilir.)

◆ Seçenek 4 – Günümüzle Bağlantı

“Yüksek Gerilim” öyküsünü günümüzdeki bir çevre ya da iş kazasıyla ilişkilendir.

(Haber, belgesel, yaşanmış bir olay olabilir.)

Sevinç Çokum
Bir Ağacın Dilinden

Bir Ağacın Dilinden

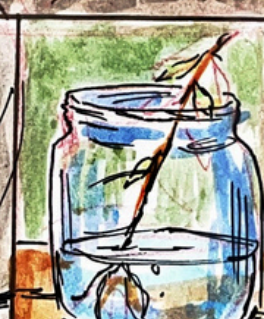
Toprak yolun kenarında, doğayla iç içe yaşayan küçük bir fidandım. Bir gün, başında fesi olan, bastonuna yaslanmış bir adam beni fark etti. Ellerindeki mürekkep kokusu, kim olduğunu fısıldıyordu. Beni tanıdı, adımları usulca söyledi ve köklerimi incitmeden toprağımdan ayırdı. Ardımda sevdiğim kokular ve sessiz bir hüznü kaldı.

Karanlık bir ceket cebinde, gül ve yasemin kokuları arasında yol aldım. Işıksızlıkta unutuldum. Tam gücüm tükenirken, mürekkep kokulu eller beni yeniden hatırladı. Yaşatmak için küçük bir kavanozda suya koydu; ben de her defasında bayılıp ayılarak hayata tutundum.

“Adam beni görünce eğildi, tanıdı, adımları söyledi usuldan. Sonra tutup yavaşça çekti. Diplerde toprağın yumuşaklığında olduğundan köklerimin tutunduğu yerden hiç acı duymadan sıyrıldım. Ama galiba yüreğimde bir küçük sızı oldu. Çünkü bu تنها yolu, bu kokuları, bu çayırları sevmiştim. Çünkü ulu bir ağaç olacaktım burada, erguvanlara nispet yaparak. Adam beni toprağımdan söküp kadifeden ilk cebine koydu. O cepte benden başka, küçük şişesiyle gül esansı ve bir de yasemin çubuğu vardı. Adamın parmakları mürekkep kokuyordu.”

“BENİ CEBİNE KOYDUĞUNDA
KARANLIK BAŞLADI.
IŞIK YOKTU. TOPRAK YOKTU.
AMA HÂLÂ NEFES ALMAK
İSTİYORDUM.
YANIMDA GÜL KOKUSU VARDI,
YASEMİN VARDI,
MÜREKKEP KOKULU
PARMAKLAR VARDI.
UNUTULDUM SANDIM.
AMA BAZI ŞEYLER...
UNUTULSA BİLE ÖLMEZ.”

Beni bulan adam bir hattattı; üç kızı ve hasta bir karısıyla, eski ve karanlık bir konakta yaşıyordu. Mum ışığında kamyş kalemlerle yazılar yazıyor, duvarlardaki hat ve tezhiplerle çevrili bir dünyada sessizce çalışıyor. Bir süre kavanozda yaşadıkdan sonra beni bahçeye dikti; öyle bir yere ki hem yolu hem de evin pencerelerini görebilecektim. Zamanla büyüdüm, yazları ve kışları geçirdim, evin hayatına kök saldım.

Üç kız pencerelerden hayata bakar, kahkahaları bahar gibi eve yayılırdı. Hasta kadın ise günlerini pencere önünde geçirir, benim çiçeklerime bakarak geçmişini hatırlardı. İlk çiçek açtığımda kısa bir umut doğsa da hastalık ağır bastı. Evde zaman ilerledi; adam yazmayı sürdürdü, kızlar büyüdü ve kalplerini yoldan geçen gizemli bir adama kaptırdı. Ben ise bütün bu olanları sessizce izleyen bir tanık olarak, köklerle bu hayatın parçası oldum.

“Adam hattattı... Mum aydınlıklarında kamyş kalemleriyle levhalar yazardı.”

“Beni öyle bir yere dikti ki, büyüdüğümde hem yolu hem de evin pencerelerini görebilecektim.”

“Üç kızı vardı, üç ay parçası demeli.”

“İlk çiçeklerimi açtığımda hasta iyileşir gibi oldu.”

“O solgun saçlı kadın, dalımda geçmiştenden bir şeyler arardı.”

“Ne zaman bir fayton sesi duyulsa, pencerelere koşarlardı.”

“İNSANLAR YAŞLANIR.
EVLER ESKİR.
ODALAR SUSAR.
KİMİ GÖÇER,
KİMİ GERİDE KALIR.
BEN BURADA KALDIM.
BİR FİDAN OLARAK
BAŞLADIM,
ZAMANLA KÖK SALDIM.
ONLAR GİDİNCE,
BEN BÜYÜMEYE DEVAM
ETTİM.”

Anne bir kış günü öldü; ev kızların çığlıklarıyla doldu, sessizlik bile yas tuttu. Bu kayıptan sonra adam hızla yaşlandı. Kızlar zamanla evlendiler, çeyiz sandıklarıyla bu evden ayrıldılar ve babayı yalnız bıraktılar. Yalnızlığa dayanamayan adam evi kiraya verdi; ev kalabalıklaştı, yoksulluk yıllarında çocuklar bahçede, benim gölgede büyüdü. Ben yine iek açtım, meyve verdim; evin ve ülkenin nasıl değiştğine köklerimle tanıklık ettim. Sahibim öldüğünde bahardı; ben de onu bütün ieklerimi dökerek uğurladım. Kızlar yıllar sonra geri geldiler, eve yabancı gibi baktılar. DeĖerli eşyaları ayrıldılar; hatlar ve tezhipler ise olduğu yerde bırakıldı. Ev de, içindekiler de yavaş yavaş geçmişe karıştı.

“Ana öldüğünde bir kış günüydü, ev kızların çığlıklarıyla sarsıldı.”

“Adam o günden sonra çabuk ihtiyarladı.”

“eyiz sandıklarının çıktığını gördüm bu evden.”

“Ama ben yine de iek açtım ve meyve verdim.”

“Sahibime çok ağladım ve bütün ieklerimi döktüm.”

“Odaları gezdiler birer yabancı gibi.”

"BU EVDE ZAMAN YAVAŞ
AKARDI.
BİR ODADA HASTALIK,
BİR ODADA ŞEŞİZ
BEKLEYİŞ,
BİR ODADA UMUT...
BEN HEPSİNİ GÖRDÜM."

PENCERELERE BAHAN
YÜZLERİ
İÇİNE AĞLAYAN
ADAMI,
BÜYÜYÜP GİDEN
KIZLARI...
İNSANLAR DEĞİŞTİ.
ODALAR DEĞİŞTİ.
AMA BEN BURADA,
ŞEŞİZCE TANIKLIK
ETTİM."

Evin yeni sahibi fırıncı Mehmet Ağa oldu; yoksul çocuklara ekmek kırıntıları dağıtan, iyi niyetli ama kültürel mirasın değerini bilmeyen bir adamdı. Tavan arasındaki defterleri işe yarar görüp bakkala sattı; şiirler kesekağıdına dönüştü, hat levhaları ise karanlıkta unutulmaya bırakıldı. Bu evde Ali doğdu; çocukluğu top peşinde geçti, gençliğinde ünlü bir futbolcuya dönüştü. Şöhret, para ve alkış kısa sürede onu yükseltti; ardından aynı hızla düşürdü. Her şeyini yitirince yeniden bu eve döndü, erken yaşlandı.

Zamanla ben de yaşlandım; çocuklar yine gölgemde büyüdü, çiçeklerim sevda mektuplarına girdi. Sonra bir gün, güneşi kestiğim gerekçesiyle kesildim. Dallarım yakıldı, yalnızca bir parçam bastona dönüştü ve Bedri Bey'in elinde İstanbul'u dolaştı. Yıllar sonra kökümün yeniden filizlendiğini gördüm; ama bu sevinç kısa sürdü. Ev de bahçe de yok edildi, yerlerine beton ve apartmanlar geldi. Geriye yalnızca hatıralar ve cevapsız sorular kaldı.

“Evin yeni sahibi fırıncı Mehmet Ağa’ydı.”

“O şiirler çocukların leblebilerine, çekirdeklerine külah oldular.”

“Ali topa vurdu... Gooooo!”

“Ama çabuk söndü o yıldızlar.”

“Bir sabah beni evin güneşine engel oluyorum diye kestirdi.”

“Ne ağacım vardı artık, ne konak... Sadece kum, çimento ve kamyonlar.”

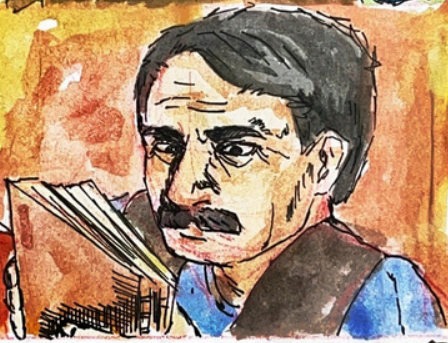
“BİR ZAMANLAR
GÖLGEM VARDI.
ALTIMDA ÇOCUKLAR
OYNAR,
KAHKAHALAR
DALLARIMA
ASILIRDI.”

“YOLDAN
GEÇENLER ÇOKTU.
FAYTONLAR, AYAK
SESLERİ,
HAYATLAR GELİP
GEÇERDİ.”

“BENİ TANIRLARDI.
KABUKLARIMA
DOKUNUR,
ADIMI BİLMEYEN
BENİ SEVERLERDİ.”

“BİRİLERİ
YAZDI.
BİRİLERİ
DÜŞÜNDÜ.
BEN HEPSİNE
SESSİZCE EŞLİK
ETTİM.”

“BAZILARI HAYAL
KURDU.
TOP PEŞİNDE
KOŞTU,
GÖĞE BAKARAK
BÜYÜDÜ.”

“SONRA...
BİR GÜN GÖLGEM
SUSTU.
AMA HİKÂYEM
BİTMEDİ.”

Bedri Bey'le birlikte yıllar geçirdik; ben bir baston, o yaşlanmış bir insandı. Bir akşamüstü yürürken ansızın hayatını kaybetti. Düşmesin diye ona destek olmaya çalıştım ama gücüm yetmedi. O an anladım: Biz birbirimize yaslanarak ayakta duruyorduk. Artık ikimiz de yorulmuştuk.

Yıllar sonra eski evin bulunduğu yere uğradığımda ne ağaç vardı ne konak. Yerini beton, kamyonlar ve inşaat almıştı. Hatıralarımın kök saldığı toprak yok olmuştu. Dallarımdaya oynayan çocuklar, gölgemde serinleyen kediler, yapılan düğünler ve paylaşılan sevinçler geride kalmıştı. Şimdi beni görmek isteyenler, eskiciler sokağındaki bir dükkâna gelmeliydi. Tozlu bir köşede duruyor, geçmişî hatırlayanlara hikâyemi fısıldıyordum.

“Bir akşamüstü Bedri Bey yolda giderken göçüverdi bu dünyadan.”

“Demek ikimiz de birbirimize destek oluyormuşuz.”

“Ne ağacım vardı artık, ne konak...”

“Dallarım nereye gitti? Ya çiçeklerim?”

“Şimdi beni görmek isterseniz, eskiciler sokağına gelin.”

“BİR GÜN...
HIÇ BEKLEMEDİĞİM BİR ANDA,
BALTANIN SESİYLE UYANDIM.
KÖHLERİM TOPRAĞA TUTUNMAYA ÇALIŞTI,
AMA İNSANIN ACELECİ KARARI
TOPRAĞIN SABRINDAN AĞIR BASTI.
CANIM ACIDI MI?

EYET.

AMA EN ÇOK,
ALTIMDA OYNAYAN ÇOCUKLARI,
GÖLGEMDE DİNLENENLERİ
BİR DAHA GÖREMEYECEĞİMİ BİLMEK
ACITTI.

TOPRAKTAN KOPARILDIM.
AMA HİKÂYEM ORADA BİTMEDİ.”

“BİR PARÇAM BAŞKA BİR
HAYATA DÖNÜŞTÜ.
ARTIK BİR BASTONDUM.
YERE DÜŞENLERE
DESTEK,
YOLA DEVAM
EDENLERE YOL
ARKADAŞI.”

Yönlendirici Yazma Soruları:

1. Ağaç Anlatıcı Olsaydı...

Metin, bir ağacın ağzından anlatılmaktadır.

Bu anlatım biçimi, hikâyeye insan anlatıcıdan farklı olarak ne kazandırmıştır?

Ağaç anlatıcı sayesinde hangi duygular daha güçlü hissedilmektedir.

“Zayıf, cılız fakat yaşama isteğiyle dolu bir fidancık...”

2. İnsan Hayatı ile Ağaç Hayatının Paralelligi

Öykü boyunca ağaç, farklı dönemlerde farklı insanlara tanıklık eder.

Ağaç ile insanların doğumu, büyümesi, yaşlanması ve ölümü arasında nasıl bir paralellik kurulmuştur?

Bu paralellik sana ne düşündürdü?

“Benim yerimde durmaz diri gençliğim ha bire boy atıyordu.”

3. Mekân Değiştikçe İnsan Değişir mi?

Ev; konak yavrusu iken, kiraya verilmiş bir eve; oradan da apartman şantiyesine dönüşür.

- Mekânın değişimi, insan ilişkilerini ve değerleri nasıl etkilemiştir?
- Sence mekân mı insanı değiştirir, insan mı mekânı?

“Birden kalabalıklaştı ev... Her penceresinde birkaç insan...”

4. Ağaç Kesilince Ne Kaybolur?

Ağaç kesildiğinde yalnızca bir bitki mi yok olur?

- Metne göre ağaçla birlikte hangi anılar, sesler, duygular yok olmuştur?
- Günümüzde ağaçların kesilmesiyle benzer kayıplar yaşanıyor mu?

“Gölgemde kaç sünnet düğünü ve nişan yapıldı bilseniz!”

5. Nesnelerin Hafızası Var mıdır?

Ağaç bastona dönüşür ve hikâyesini sürdürmeye devam eder.

- Bir nesnenin geçmişi ve tanıklıkları olabilir mi?
- Sence insanlar kullandıkları eşyaların hikâyelerini fark ediyor mu?

“Ben güngörmüş bir baston, o güngörmüş bir insandı.”

Yorum Sizde

“Bu öykü bana şunu düşündürdü...”

**Ağaç, kendisini kesen ya da unutan insanlara bir mektup yazıyor olsaydı:
Neler söylerdi? Sitem mi ederdi, yoksa anlamaya mı çalışırdı?**

Bugün bir şehir ağacı olsaydın: Neleri görürdün?

En çok neye üzülürdün, neye sevinirdin?